

www.ketab.ir

نویسنده:

حسن نجفوند

مطبوعات و

برخی جنبش‌های ایران

مطبوعات و برخی جنبش‌های ایران

نویسنده: حسن نجفوند

ناشر: انتشارات هاویر - همراه ۰۹۱۶۹۰۰۰۰۰۰۰۰

مدیر امور فنی و صفحه‌آرایی: مهرانز محمدی

طراح جلد: دلارام پری پیکر

مدیر تولید: سهیله اسدزاده

چاپ: روز

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹

بها: ۲۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۲۵-۶۷-۰

Gmail: Haavirpub@gmail.com

Instagram: havir.pub

سرشناسه	نجفوند، حسن، ۱۳۴۷
عنوان و نام پدیدآور	مطبوعات و برخی جنبش‌های ایران / نویسنده: حسن نجفوند
مشخصات نشر	انتشارات هاویر، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری	ب، پنج، ۱۱۲ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۲۲۵-۶۷-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	فلیبا
یادداشت	کتابنامه ص ۱۱۲-۱۰۹
موضوع	ایران - تاریخ - انقلاب مشروطه، ۱۳۲۴ - ۱۳۲۷ ق. - مطبوعات
موضوع	Iran -- History -- Constitutional Revolution, 1906 - 1909 -- Press
موضوع	مطبوعات - ایران - تاریخ
موضوع	Press -- Iran-- History
موضوع	مطبوعات و سیاست - ایران - تاریخ
موضوع	Press and Politics-- Iran-- History
رده‌بندی کنگره	DSR 1403
رده‌بندی دیویی	۹۵۵ / ۰۷۵
شماره کتابشناسی ملی	۷۵۱۶۷۷۸

فهرست

فصل اول: مبانی نظری و مفاهیم کلیدی مطبوعات در انقلاب مشروطه و جنبش دوم خرداد	۷
انواع رسانه‌های جمعی	۱۲
تاریخچه شکل‌گیری و تحول رسانه	۱۴
تاریخچه شکل‌گیری مطبوعات در ایران	۱۵
کارکردهای سیاسی و اجتماعی رسانه	۲۰
مشخصات رسانه‌های نوین در جامعه مدرن	۲۳
کارکرد رسانه‌ها در توسعه سیاسی	۲۷
نظریه‌های رسانه و مطبوعات	۳۱
فصل دوم: مطبوعات و تحولات سیاسی و اجتماعی مشروطه	۳۵
گرایش‌های سیاسی و فکری مطبوعات مشروطه	۴۶
مطبوعات و تحول گفتمانی در اندیشه مشروطیت	۴۷
بازنمایی اندیشه‌های مدرن در مطبوعات در دوره مشروطه	۴۹
مطبوعات و سنت و سلطنت	۵۵
مطبوعات و مذهب و روحانیت	۵۶
تأثیرات سیاسی و اجتماعی مطبوعات در پیروزی انقلاب مشروطه	۶۵
افول فعالیت مطبوعاتی پس از مشروطه: علل و زمینه‌ها	۷۲
فصل سوم: مطبوعات و تحولات سیاسی و اجتماعی جنبش دوم خرداد	۷۷
گفتمان دینی جمهوری اسلامی، فرصت‌ها و چالش‌های مطبوعاتی	۷۹
گرایش‌های فکری و سیاسی مطبوعات پس از انقلاب اسلامی	۸۱
بازنمایی اندیشه‌های اصلاح‌طلبانه در مطبوعات پیش از جنبش دوم خرداد	۸۵
تأثیرات سیاسی و اجتماعی مطبوعات در پیروزی جنبش دوم خرداد	۹۱
افول فعالیت مطبوعاتی پس از جنبش خرداد: علل و زمینه‌ها	۹۵
تفاوت دیدگاه مطبوعاتی اصولگرایان با اصلاح‌طلبان	۹۸
تفاوت نقش رسانه‌ها در دو دوره مشروطه و جنبش دوم خرداد	۱۰۳
نتیجه‌گیری کلی	۱۰۵
منابع	۱۰۹

پیشگفتار

مطبوعات از مهمترین ابزار فرهنگی یک جامعه هستند که در پیدایش آگاهی و تحرک اجتماعی مردم برای تغییر و تحول بسیار مؤثر بوده‌اند. بحث از شروع فعالیت مطبوعات در ایران بخصوص در دو دوره انقلاب مشروطه و جنبش دوم خرداد ۷۶ و تأثیری که مطبوعات بر این دو جنبش گذاشته توجه بسیاری را به خود جلب کرده است. نوع دسته‌بندی جریان‌های فکری، سیاسی و اجتماعی مختلف در مطبوعات در این دو مقطع تا حدودی متفاوت می‌باشد.

در انقلاب مشروطه فعالیت مطبوعات عمدتاً در خارج از کشور و در بین نخبگان صورت می‌گرفت. در این دوره به دلیل شرایط و فضای سیاسی حاکم بر جامعه، از سوی روشنفکران و اصلاح طلبان توجه ویژه‌ای به مطبوعات برای افزایش آگاهی و بیداری مردم صورت گرفت. مطبوعات به عنوان ابزاری بودند که وظیفه نشر اخبار مشروطه، افکار و اندیشه‌های آزادی خواهی را بر عهده داشتند و توانستند تا حد زیادی افکار عمومی را با مشروطه خواهی آشنا کنند و به عنوان عاملی تأثیر گذار در پیروزی انقلاب مشروطه نقش تعیین کننده‌ای داشته باشند. این دست آورد جدید بزودی توانست تأثیر بنیادین و مهمی در مناسبات سیاسی و اجتماعی ایران گذارده و همچنان در کنار سایر نیروها به مبارزه فکری خود ادامه داده تا جایی که آن را به جنبشی ملی تبدیل کرده و به پیروزی انقلاب مشروطه منجر شود.

در دوره جنبش دوم خرداد، مطبوعات ایران نسبت به دوره انقلاب مشروطه، اهمیت دوچندانی پیدا کرده و دستخوش تحولاتی عظیم شدند؛ به طوری که می‌توان گفت مطبوعات یکی از دوره‌های طلایی خود را تجربه کرد و آن یک دوره شاخص در این عرصه شد. قبل و بعد از آن روزگار، تیراژ هیچ روزنامه‌ای در ایران به یک میلیون نسخه در روز نرسید. در این دوره جریان‌های مختلف سیاسی هر کدام در پشت صفحات روزنامه‌ای با برداشت‌های ویژه خود به طرح و دفاع از آرمان‌های خود پرداختند. با روی کار آمدن سید محمد خاتمی، عصر جدید و کاملاً متفاوت از گذشته در زمینه توسعه کمی و کیفی مطبوعات و فعالیت‌های پیرامونی را در پی داشت.

به طوری که می‌توان گفت یکی از نقاط تمایز و دستاوردهای دولت آقای خاتمی با دولت‌های قبلی در زمینه‌های فرهنگی، همین توسعه و گسترش کیفی و کمی مطبوعات در کشور بود. ما در این پژوهش سعی خواهیم کرد که نقش مطبوعات را در تحولات سیاسی و اجتماعی در دو دوره نهضت مشروطه و جنبش دوم خرداد مورد بررسی و کنکاش قرار دهیم.

